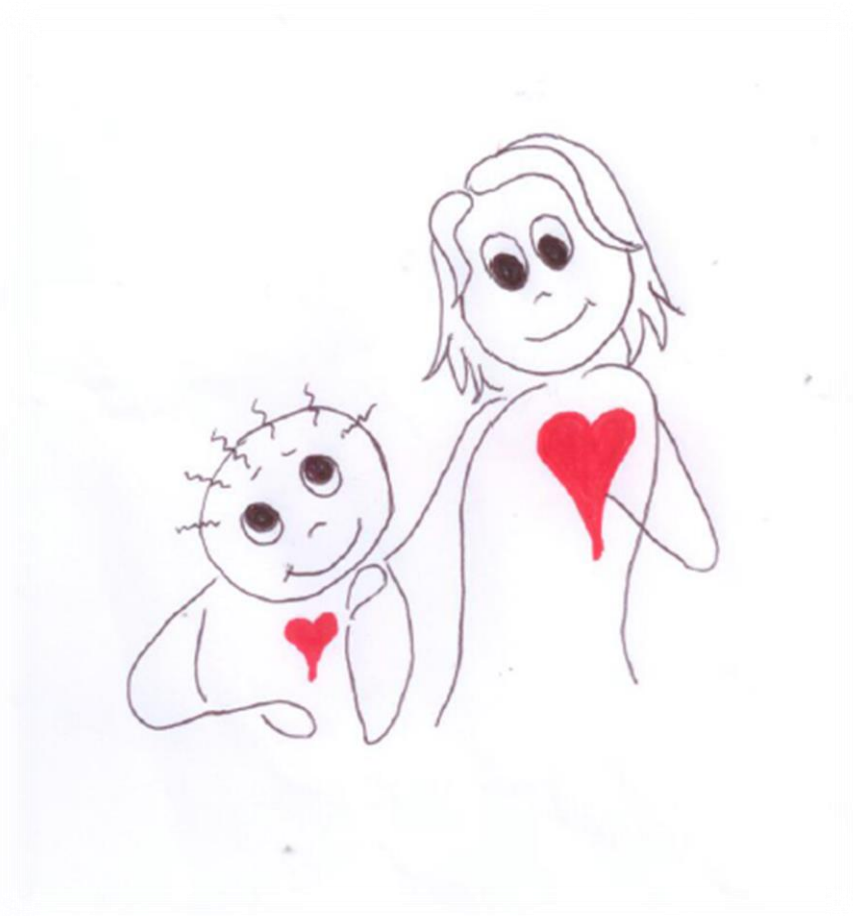

Øvre Sirdal barnehage

Virksomhetsplan 2021/2025

VISJON:
ÉN BARNDOM-LEVENDE ØYEBLIKK

Revidert 5.9.2022

INNHALD

Hva styres barnehagen av	s. 3
Barnehagens menneskesyn og verdigrunnlag	s. 4
Barnehagens visjon	s. 5
Barnehagens hovedmålsetting	s. 5
Hvordan jobber vi med selvfølelse og emosjonell kompetanse	s. 6
Mål for hverdagsaktiviteter	s. 7
Våre arbeidsmåter for å nå målene	s.13
De voksne sitt ansvar	s.15
Satsningsområder	s. 16
- Leik og samspill	s. 16
- Språkglede	s. 18
- Friluftsliv	s. 21
Sentrale begrep fra Rammeplanen	s. 22
Danning, omsorg, lek, læring, vennskap og fellesskap, kommunikasjon og språk, medvirkning fagområda	
Progresjonsplan for fagområda	s. 27
Barnas verneombud	s. 34
Overganger/tilvenning	s. 36
Dokumentasjon og vurdering	s. 38
Samarbeid	s. 40
Foreldresamarbeid	s. 40
Personalsamarbeid	s. 43
Hustavle for de voksne	s. 44
Øvrige Samarbeidspartnere	s. 45
Faste tradisjoner	s. 46
Eventyr og fortellinger	s. 50

Hva styres barnehagen av?

Barnehagen drives etter Lov om barnehager(Barnehageloven), <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64> og Rammeplan for barnehagen, <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/> .

Vi har valgt å dele årsplanen i to. En årsplan og en virksomhetsplan. Disse planene er arbeidsredskap for oss som jobber i barnehagen, og en informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid, samt et utgangspunkt for dere foreldre til å påvirke innholdet i barnehagen. Årsplanen og Virksomhetsplanen vår bygger på Rammeplanens innhold og oppgaver.

*Jeg skulle ønske dagens barn
lekte mer enn de gjør
For den som leker som liten
får en rikdom inni seg
som man kan øse av hele livet
Man bygger opp en varm, hyggelig
verden inni seg
En verden som gir styrke om livet blir vanskelig
Et sted man kan ty til i motgang og sorg»*

Sagt av Astrid Lindgren

Barnehagens menneskesyn og verdigrunnlag

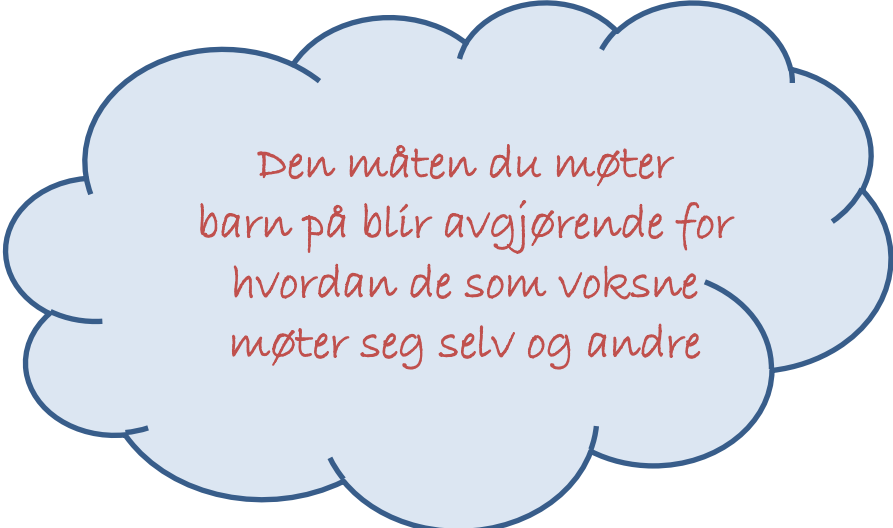
«Alle mennesker gjør så godt de kan - ut fra sine forutsetninger, til enhver tid»

Vi har valgt oss ut følgende verdier som er viktige for oss

- R** Respekt
- A** Anerkjennelse og Ansvar
- U** Undring
- S** Smil og Samhandling

Raus og Raushet må til for at en relasjon skal bli god

Vi ønsker at disse verdiene skal gjennomsyre barnehagehverdagen både i ord og væremåte - i møte med barna, kollegaer og foreldre.

Den måten du møter barn på blir avgjørende for hvordan de som voksne møter seg selv og andre

Barnehagens visjon

ÈN BARNDOM- LEVENDE ØYEBLIKK

I denne visjonen legger vi:

- en barndom som gir tid og rom til å leke
- ansatte som SER det enkelte barnet og møter det der det er
- ansatte som er fleksible og inspirerende, og har liv, engasjement og entusiasme i samspill
- gripe det barna er interessert i
- gripe dagen og de små øyeblikkene, stoppe opp og være i nuet
- at barna opplever gleden av å mestre
- lys i øynene til barn som blir forstått
- de ansatte skaper et godt læringsmiljø

Barnehagens hovedmål

Vi ønsker å fremme barnas språkutvikling og deres relasjonskompetanse ved å styrke deres selvfølelse/emosjonelle kompetanse

- **Vi ønsker at barna skal utvikle et sunt selvbilde**
De skal få kontakt med seg selv og oppdage sin egen storhet
Nyere forskning viser at et godt selvbilde har stor betydning for å mestre ulike utfordringer senere i livet.
- **Vi ønsker å skape språkglede i barnehagehverdagen slik at barna får utallige anledninger til å leke med språket, og dermed mulighet til å tilegne seg et nyansert muntlig og skriftlig språk.**

*«Alle unger har en gnist i seg. Alt vi trenger er å tenne den»
-Roald Dahl*

HVORDAN JOBBE MED:

SELVFØLELSE & Emosjonell kompetanse

- La ungene få en god start på morgenen og si gjerne «så kjekt å se deg» «Jeg blir så glad når du kommer»
- Gode rutiner og struktur i hverdagen
- Unngå ord som: MEN – FLINK - HVORFOR
- Bekrefte følelsene og VALIDERE
- Være bevisst situasjonen –være ladestasjon når ungene trenger det
- De voksne er på gulvet og får med oss det som skjer
- Viktig at alle opplever at de har betydning i gruppa. Snakke om de som ikke er her også.
- Møte ungene med undring –Ta på «Undrebrillene». Still spørsmål som «Hva skjedde?» «Jeg synes du ser redd ut – er du det»
- Bruke seg selv, og være sammen med ungen hvis den blir avvist.
- Ta ungene i å gjøre noe godt. Og la andre få vite det. Trekk frem positive sider hos ungene.
- Være rollemodeller. Vær bevisst eget kroppsspråk og ansiktsuttrykk.
Fremsnakk andre voksne, mens ungene hører på.
- Fortell om egne følelser, når det er naturlig, og la ungene fortelle om sine.
- Bruk ispinner med tekst i samlinger:
-hva gjør du når du blir sint? (glad, lei deg mm)
-fortell om en gang du grua deg til noe! (ble sint, redd, irritert, frustrert mm)
-fortell
- Styrke ungene i å ta egne valg.
- Praktisere takknemlighet «Hva er du takknemlig for i dag?»
- Snakk om drømmer «tenk deg at du eide en....» «Hvis du fikk bestemme...»
- Gi alternativ til negative handlinger
- Bruke kort fra Fuelboks -Barn
- Bruke følelseskorta og bøker til samtale
- Snakk gjerne om følelsene som personene i bøkene viser når du leser bøker sammen med ungene.
- Være trygge og forutsigbare voksne
- Gi ungene oppgaver og meningsfullt arbeid, slik at de føler seg betydningsfulle

Utarbeidet på personalmøte 17.9.19

Hverdagsaktiviteter

Hverdagsaktiviteter er noe som skjer hver dag, og derfor noe av det viktigste innholdet i barnehagen. Vi har satt oss noen mål for disse aktivitetene.

BRINGING OG HENTING

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
Barnet skal få en trygg og god velkomst og avskjed med barnehagen.	Den ansatte skal være tilstede og ønske velkommen på en god måte og ta avskjed på en god måte. Den ansatte henvender seg til barnet først. Vi har god tid! Vis det, óg med kroppsspråket.	Tidligvakt eller den som er tilstede i garderoben.
Viktige beskjeder utveksles og foreldre må føle seg trygg på at disse viderefremmes	Den ansatte jobber med å opprette god kontakt med alle foreldrene. Skriv ned viktige beskjeder. Alle har ansvar for å lese disse.	Som over
Alle foreldre skal føle at de får den nødvendige hjelp fra den ansatte til å gjøre avskjeden så god som mulig.	Av og til kan det skjære seg når mor eller far skal gå. Da er det godt å få hjelp fra en kjent og trygg ansatt.	Den som er tilstede tar ansvar i situasjonen.
Alle foreldre skal gå fra barnehagen med en følelse av at barnet mitt har det godt her.	Den ansatte formidler til foreldre «dette ordner vi greit - du kan gå nå». Vi trøster barnet hvis det trengs, og er sammen med dem når de savner foreldrene.	Som over
Alle foreldre skal føle at deres barn blir sett og hørt i løpet av dagen.	Den ansatte forteller litt fra dagen, hva barnet har gjort eller noe den har sagt.	Seinvakten, eller den ansatte som har opplevd noe spesielt sammen med barnet i løpet av dagen.

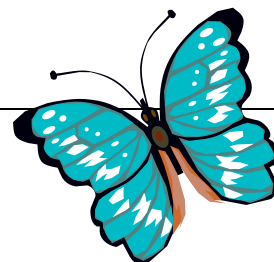
LEK INNE

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
<p>Tid til fordypning</p> <p>Det skal finnes plass for alle barna i lek</p> <p>Leken skal fornye seg og barna skal få prøve ut egne grenser i lek.</p> <p>Samarbeidstrening</p> <p>Barna kal få gode erfaringer med å ordne opp i ting som skjer/konflikter</p>	<p>Vi vil at klokka skal styre mindre. Det er barnas faktiske aktivitet som er viktig.</p> <p>Den ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tar aktivt del - observerer - setter i gang tiltak når barn holdes utenfor. <p>Den ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inspirerer - er tilstede og skaper trygghet - viser evne til handling <p>Den ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - observerer og er tilstede - veileder <p>De ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - følger nøye med på hva som skjer mellom barna og griper inn når det er nødvendig - hjelper til uten å kjøre over barnas følelser, er ikke opptatt av å finne syndebukker og ofre! - den ansatte har et bevisst forhold rundt ulike konflikter, og hvordan disse kan føre til ulike opplevelser som gir ulike følelsesuttrykk. - Av og til er det ikke i selve situasjonen en oppnår størst og langvarig virkning. Dersom barnet føler seg "tatt", går de i forsvar og lukker igjen for "gode" råd. - Vi følger nøye med barna i ettetid av en konflikt, for vi vet at dersom et barn ikke er ferdig med sinne/sårhet for noe som har hendt, kan dette føre til nye konflikter 	<p>Alle</p> <p>Pedagogisk leder har et spesielt ansvar</p>

LEK UTE

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
Samme som inne - i tillegg til rike muligheter for fysisk utfoldelse.	Den ansatte: <ul style="list-style-type: none"> - er tilstede og tilgjengelig - observerer - inspirerer og legger til rette Lekeområdet må ha utfordringer for alle barn.	Alle Pedagogisk leder har et spesielt ansvar

RYDDING

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
At barna legger leker og ting der de hører hjemme.	Den ansatte er forbilde! Hjelp barna og være tilstede.	Alle
At barna skal lære seg å ta vare på ting.	Den ansatte er tilstede og er en god modell!	
Alle barn rydder litt før de går heim.	Minn barna på det og følg opp.	Seinvakten eller den ansatte som er tilstede når barnet skal hjem. Foreldre har og et ansvar her!

MÅLTID

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
<p>En koselig stund, der vi har tid til å prate og høre.</p> <p>Barna skal bli mette og få en positiv holdning til ulike sorter mat.</p> <p>Barna skal mestre å smøre skiver selv, og hjelpe hverandre.</p> <p>Barna skal lære å takke for maten og hjelpe til med rydding.</p>	<p>Den ansatte sitter sammen med barna.</p> <p>Den ansatte snakker med barna og gir mulighet til å føre en samtale. Alle sitter med bordet til de fleste er ferdige å spise.</p> <p>Barna kjenner selv når de er mette. Den ansatte oppfordrer barna til å prøve/smake på den maten vi har. Viktig å se situasjonen an.</p> <p>Den ansatte støtter og oppmuntrer og gir barna tid til å prøve selv. Vi begrenser valg av pålegg til 2 sorter på hver brødiskive.</p> <p>Vi ansatte går foran som et godt eksempel, og oppmuntrer barna til å si takk. Barna rydder sin tallerken, kopp og kniv på tralla etter at de er ferdige.</p>	<p>Den ansatte som sitter ved bordet til enhver tid.</p>

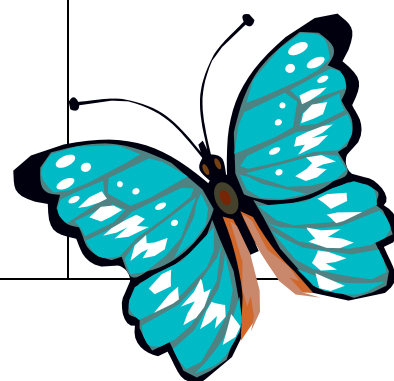
STELLESITUASJON / BLEIESKIFT

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
<ul style="list-style-type: none"> - God hygiene - Kroppskontakt - Tid til hvert barn - Språkstimulering 	<p>Den ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vasker hendene før og etter bleieskift - tar seg tid med hvert barn - setter ord på det som foregår - lar barnet slippe til 	<p>Hver enkelt når de skifter bleie</p>

SAMLING

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Kven har ansvaret?
<p>At barna skal få en felles opplevelse</p> <p>At det skal være en kjekk stund for barna</p> <p>Barna skal bli kjent med og lære eventyr, sanger, rim og regler mm.</p>	<p>Den ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gjør samlingen interessant - ser hvert enkelt barn - varierer - stopper/avbryter samlingen når barna "har fått nok" 	<p>Den som har samlingen og de ansatte som deltar</p>

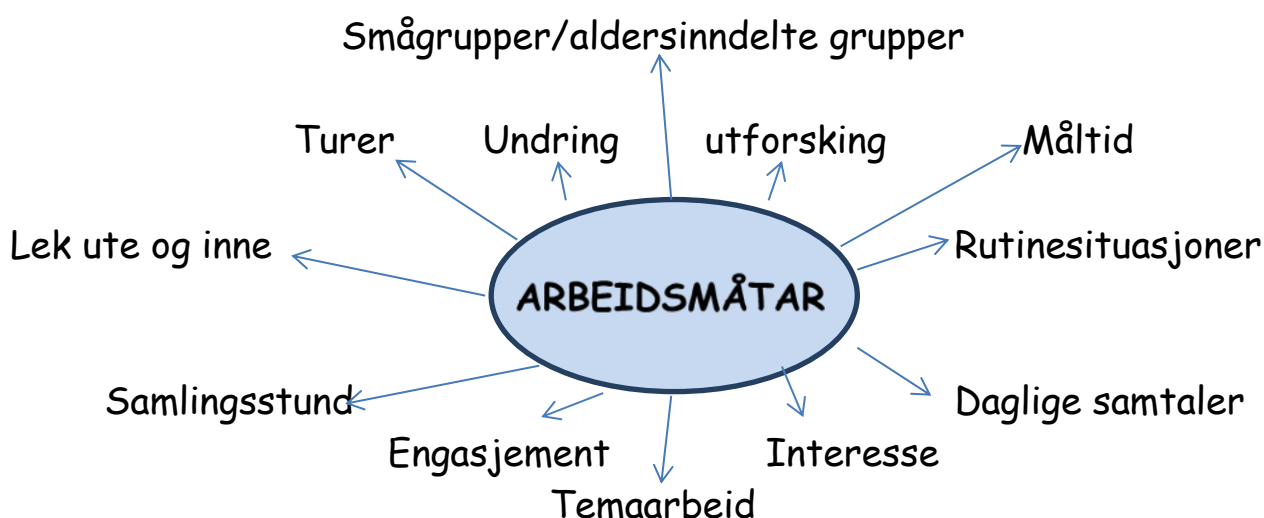
PÅ- OG AVKLEDNING

Hva vil vi med dette? Målsetting	Hva er viktig å huske på?	Hvem har ansvaret?
<p>At barna skal blir selvstendige og selvhjulpne.</p>	<p>Den ansatte hjelper og oppmuntrer og gir ungene tid til å prøve selv Vi har god tid!</p>	<p>Den ansatte som er sammen med barna i garderoben.</p>
<p>Nærkontakt med hvert enkelt barn og tid til samtale.</p>	<p>Den ansatte tar seg tid til hvert enkelt barn og samtaler med de.</p>	
<p>Barna skal lære å vente på tur.</p>	<p>Den ansatte hjelper og oppmuntrer barna til å stille i kø for å få den hjelpen de trenger.</p>	
<p>Barna skal kunne hjelpe hverandre</p>	<p>Den ansatte oppfordrer og utfordrer barna til å hjelpe hverandre</p>	
<p>Vi skal bruke de hjelpemidlene som finnes i garderoben.</p>	<p>Det er viktig at den ansatte tenker på helsen og belastinger på kroppen. Bruk tid!</p>	

VÅRE ARBEIDSMÅTER FOR Å NÅ MÅLENE:

I barnehagen arbeider vi ut ifra et helhetssyn. Dette bygger på en forståelse av at barnas læring er en kontinuerlig prosess som påvirkes av de ulike erfaringer barnet gjør i samspill med andre.

Slik arbeider vi i hverdagen for å oppnå målene våre: mer om hvert punkt under modellen.

- Smågrupper/aldersinndelte grupper - vi deler opp barna i mindre grupper når vi ser det er en fordel for deres utbytte og opplevelse av leken eller opplegget vårt.
- Turer -vi går mye på turer i nærområdet. Se ellers s. 21 om friluftsliv.
- Undring - vi vil lytte til barna med et åpent sinn og interesse for hver enkelt, og stimulere deres evne til å stille spørsmål og reflektere rundt ting og opplevelser.
- Utforsking -Vi vil stimulere barna til å søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting.
- Måltid -Vi legger stor vekt på ro, god tid og gode samtaler rundt måltidene.
- Lek ute og inne - se i «Mål for hverdagsaktiviteter», s 9
- Rutinesituasjoner - se i «Mål for hverdagsaktiviteter», s 7.

- Samlingsstund - for oss er det all den tid ansatte og barn bruker for å samles om noe vi er interessert i og fokuserer på. Det er både den tiden vi «sitter i ring» i samlingsstunder og den tiden vi samlest rundt et felles fokus (for eksempel. forming, tur, sang, dans, bygge/lekeprosjekt).
- Engasjement - De ansatte er rollemodeller, og vi vil jobbe for at de ansatte viderefører dette i relasjon til barna. Vi vil ta fatt i det både de ansatte og barna er interessert i, for da tenker vi at engasjementet blir lettere.
- Interesse - Vi er opptatt av å møte hvert enkelt barn med interesse for hvem de er og hva de trenger.
- Daglige samtaler - en viktig mulighet til å bli bedre kjent med hvert enkelt barn, slik at vi bedre kan følge de opp og motivere til aktivitet og utvikling.
- Temaarbeid - kan følge tema i Rammeplanen eller det barna er opptatt av.

Byggesteiner

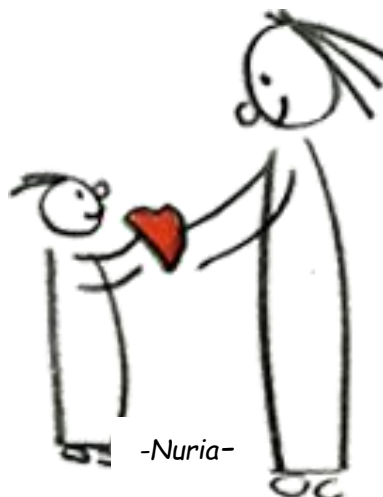
Hvert enkelt møte med barnet er en byggestein for barnets selvfølelse og personlig trygghet. Hvert smil du gir, alle gode blikk, vennlige kommentarer og anerkjennende ord, er med å skape gulltråder i barnets liv.

-Heine Steinkopf-

DE ANSATTE SITT ANSVAR FOR Å NÅ MÅLENE:

- De ansatte har menneskesynet: Alle gjør så godt de kan, til enhver tid, ut fra sine forutsetninger!
- De ansatte er bevisst på hvordan de møter barna og hvordan dette møtet påvirker barnets følelse om seg selv.
- De ansatte er opptatt av å lytte til og anerkjenne alle barnas følelser, slik at barnet selv lærer å lytte til og respektere egne og andres følelser.
- De ansatte har klare forventninger til barna, og følger barna opp på en tydelig måte når det gjelder grenser og normer.
- De ansatte møter barna med undring. De ansatte jobber for å bruke personlig språk.
- De ansatte er aktive lyttere og stimulerer dermed barnets muntlige språk, og oppmuntrer til leke-lesing og leke-skriving.
- De ansatte møter barna på en likeverdig måte, og er opptatt av å ta det voksne lederansvaret
- De ansatte velger å møte andre voksne på en likeverdig og likestilt måte.
- De ansatte tar alltid ansvaret for stemningen i møter med barna.
- De ansatte er større, sterkere, klokere og god.
- De ansatte jobber for å gi barna redskaper til å skape gode relasjoner både i barnehagen og ellers i livet.

Kort sagt handler det om at barn kopierer de voksne som de er sammen med. Derfor er det viktig at vi er ansatte som er tydelige, og som våger å være åpne og ærlige om hvem vi er, på en ikke sårende eller krenkende måte.

Satsningsområder

I vår barnehage er vi spesielt opptatt av, og har fokus på LEK, SAMSPILL, SPRÅKGLEDE og FRILUFTSLIV.

Vi er opptatt av å gi barna GOD TID.

Slik jobber vi med LEK OG SAMSPILL i barnehagen:

*Kunnskaper kan hentas inn,
men ingen kan hente inn tapt tid til fri barnelek!*

«Forskere er ikke lenger i tvil: Barn trenger å leke for å bli hele mennesker, beholde livslysten, eksperimentere, utforske, samhandle og lære. Uten den blir læring mekanisk - og kan til og med være skadelig om den presses på barnet før de er klare for den. Når verden endrer seg så fort er evnen til kreativ tenkning den eneste kunnskapen vi er sikre på at de vil trenge. Kreativ tenkning er lekens drivkraft. Å gi barna rike lekemuligheter er derfor den beste omsorgen vi kan gi - for øyeblikkets del og for fremtiden.» (Fantasifantasten)

- Vi ønsker å gi barna mye tid og plass til å leke. De skal få tid til å sette idéer ut i livet, og at leken kan vare lenge.
- Når barna får stor grad av frihet, blir det mye lek.
- I leken bruker barnet sine egne erfaringer, de får mulighet til å utforske livet, og de blir konger i eget liv. De får oppleve at de selv bestemmer. Dette er det helt avgjørende at barn får anledning til. At de får sjansen til å finne ut "hvem er jeg?".
- Vi ønsker at barna skal få leke - fordi det gir glede og samhold.
- Når vi ser hvor mye livsglede, omsorg og samarbeidsvilje som hentes frem når barna leker - da vet vi at dette er en god barndom.
- Lek er barnas eget uttrykk, og her er de på hjemmebane. Den er barnets viktigste kilde til alle typer læring.
- I tillegg er lek viktig i seg selv. En får lov å være barn, glemme tid og sted. . . og bare leke. Det er gøy!

- Leiken gir masse samarbeidstrening. Gi og ta, og gjøre kompromiss. De møter motstand - andre vil noe annet enn de selv. Dette gir gode muligheter til å lære noe om seg selv og andre - og erfaringer med å finne ut av ting.
- Når en har en god lek, øver en opp evnen til å forstille seg, innrette seg, innlevelse i andre, evnen til å oppfatte ting, språket, kreativiteten og fantasien. Disse ferdighetene som barn øver på hver dag i leken, er jo til og med de viktige momentene som trengs i samarbeid videre i livet.
- Leken har og stor betydning for den motoriske utviklinga.
- I leiken bearbeider barna virkeligheten. Opplevelser og sterke sanseinntrykk kan lekes igjen og igjen - og til slutt være ute av systemet. De kan gjøre ting når de leker som de ellers aldri ville fått til.
- Vi ønsker at barna skal oppleve at det går an å ta vare på seg selv og andre på samme tid. At leken kan fortsette etter en uenighet - «DET er en god løsning DET! «Ikke så viktig hvem som begynte - det gir taprere og vinnere. Vi vil bare ha vinnere!

De ansatte sin rolle i leken:

- Gir barna tid og plass til lek i hverdagen.
- Skape et inspirerende lekemiljø og lar barna møte nytt innhold de selv ikke visste om, før de har opplevd noe av det
- Følger med på hva som skjer - og bryter minst mulig av god lek.
- Tenker oss om før vi setter i gang med ting/opplegg (fører ofte til avbrudd)
- Er lydhøre overfor barna (hvordan tar de det jeg gjør/sier) og justerer oss når det er nødvendig.
- Hjelper barn som trenger det, for å komme i gang og holde i gang en lek
- Ser og hører bak en handling. Når for eksempel et barn "brauter" seg inn i lek på en uhensiktsmessig måte, hjelper vi det heller med å finne andre måter å ta kontakt på og spør om å få delta i leken på. (Se, høre og ta alvorlig!)
- Være med barna i leken

SLIK JOBBER VI MED SPRÅKLEDE I BARNEHAGEN:

At barn utvikler gode språklige ferdigheter er viktig for at de skal tilegne seg andre kunnskaper og boltre seg i det sosiale fellesskapet.

Språkarbeidet er omfattende og vi har valg å dele det opp i 4 læringsområder, med mål og hvordan vi jobbar med hvert område:

1. **«LYTTE OG SAMTALE»** - oppmuntre barna til å delta aktivt i «her og nå»-dialog slik at de utvikler økt begrepsforståelse.

Mål:

Når barna slutter i barnehagen for å begynne på skolen, har de ut fra sine forutsetninger, «et rikt og nyansert talespråk med begrep som de har riktig innholdsforståelse av»

hvordan stimulerer vi begrepsforståelsen i det daglige:

- Leser de samme bøkene utallige ganger og inviterer til samtaler
  - Setter ord på hva som blir gjort i hverdagsaktiviteter - materiale, farge, form og tall, følelser, relasjoner/posisjoner og hvorfor vi gjør ting
  - I stedet for å rette på barnet, gjentar vi riktig og utfyller det barnet sier
  - Snakker tydelig, sakte og i korte setninger, og bruker et variert språk
  - Lar barna få oppleve at de oppnår noe ved å snakke
2. **«HØYTLESING, FORTELLING, FABULERING VED HJELP AV SPRÅK OG SANG»** -oppmuntre barna til å bruke «der og da»-språk (situasjonsuavhengig språk) ved å snakke i monolog.

Mål:

Når barna slutter i barnehagen for å begynne på skolen, har de ut fra sine forutsetninger, glede av å skape muntlig monolog som er sammenhengende og som tar vare på fortellerstrukturen. De stiller og spørsmål til tekst de ikke forstår.

Hvordan stimulere situasjonsuavhengig kommunikasjon:

- De ansatte er gode rollemodeller når de snakker i monolog, ved f.eks, å fortelle historier, eventyr og selvopplevde hendelser
- Barna dikterer tekster til de voksne, som skriver det barna sier
- Barna får anledning til å reflektere over hva de har gjort i løpet av dagen, først gjorde jeg..., siden gjorde jeg... og til slutt gjorde jeg....
- De ansatte leser mye og ofte og inviterer til samtale når det er naturlig
- Vi synger sanger som forteller en liten historie, sammen med barna
- Barna får være skuespillere el dramatiserer en historie, et eventyr eller en sangtekst som de kan utenat.

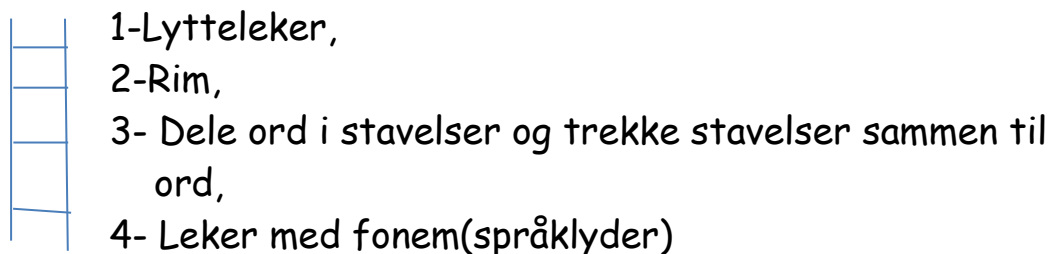
3. «LEKE MED LYD, RIM OG RYTME» - oppmuntre barna til å leke med språkrytme og språklyder.

Mål:

Når barna slutter i barnehagen for å begynne på skolen, har de ut fra sine forutsetninger, glede av å leke med språket. Det vil si rime, analysere og trekke sammen stavelser, og de har og glede av å oppdage fonem/språklyder i enkelte ord.

Hvordan stimulere barna til språklig bevissthet:

- Vi vil følge en Progresjonsstige til gradvis økt språklig bevissthet:

- Vi vil trekke språklig bevisstgjørende aktiviteter inn i hverdagen ute og inne, når det er naturlig

4. «LESE OG LEKESKRIVE» - Vekke og møte barnas interesse for å lese og skrive på sin måte.

Mål:

De ansatte er opptatt av å hjelpe barna til å lære seg å lese og skrive. Barna utvikler derfor glede over å lese og skrive på sin måte og gjør det ofte spontant.

Hvordan vekke barnas interesse for å lese og skrive på sin måte:

- Vi vil skape et miljø der barna møter skriftspråket i ulike varianter med illustrerte ordbilder, ansatte som ofte skriver mens barna ser på, og god tilgang på bøker, papir og tegne- og skrivesaker
- Vi vil skape et miljø der barna ikke møter ytre prestasjonskrav: Leken ivaretas både som innhold og metode. De ansatte skal oppmuntra barna til å skrive på sin måte og gi de kun den direkte hjelpen de selv ber om

SLIK JOBBER VI MED FRILUFTSLIV I BARNEHAGEN:

Vi er mye ute og vil bruke friluftsliv som ramme rundt livet i barnehagen og det vi ellers jobber med.

- Vi vil gi barna positive opplevelser ute slik at de blir glad i naturen og setter pris på å bruke den. Naturen gir muligheter og utfordringer for alle, uansett alder og nivå.
- Bevegelse i ulendt terreng hjelper barna å få kontroll på kroppen, de blir smidige. Barn som får brukt kroppen og lærer å få kontroll på den, klarer og å bruke den til å være i ro når sosiale situasjoner krever dette. God kroppskontroll henger og sammen med god selvfølelse. En veit at god kroppskontroll er bra for språkutviklingen og er dermed altså lese- og skriveforberedende
- Naturen er en ypperlig arena for alle typer læring. Variasjon i terrenget legger til rette for allsidig motorisk utfoldelse og stimulering, som kommer helt naturlig når barna beveger seg, i lek eller på tur.
- I naturen er det god plass og barna finner lett områder som hjelper de å komme på idéer og holde på et tema over tid.
- Vi går mye til de samme faste plassene, som barna kjenner. De kan dermed fortsette lek de starta forrige gang.

Barneøyne som skinner
Latter som ringer
En barndom som blir minner
Før er ikke nå
Men la oss gjøre så godt vi kan
også for de små
Som er fremtidens kvinne og mann

Leik og opplevelser ute
gir barna en verdi
Ikke bare se gjennom en rute
men få være ute i det fri
Se og lukte, klatre, hoppe, gå
i sol, vind, snø og regn
Sovne og drømme godt etterpå
Det er et godt tegn

-Jorunn Nyhus Braute-

Sentrale begrep fra Rammeplanen

Arbeidet i barnehagen skal være målrettet. For å gjøre en god jobb er det viktig å vite hvor vi skal, hvorfor og hvordan vi kommer dit. Det krever at vi hele tiden stiller oss spørsmål og reflekterer over det arbeidet vi gjør.

Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal anerkjenne og ivareta denne. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng, og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

I tillegg kommer de 7 fagområdene vi skal gi barna erfaring med i barnehagen.

Danning

Danning er hver enkelt barn og menneske sin egen prosess på vei til å bli den vi blir. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Alle valg vi tar som former hva vi mener er rett eller galt, og hva vi mener er viktig eller ikke viktig. Gjennom gode dannelsingsprosesser settes barna i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen, og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Danning er mer enn utvikling, mer enn læring, mer enn omsorg, mer enn oppdragelse og mer enn sosialisering. Samtidig rommer danning alt dette. Barn må få muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter, og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg. Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling.

Vår oppgave i barnehagen er todelt. Vi skal følge opp barna og legge til rette så de kan ta gode valg, som kan hjelpe de å skape gode

grunnverdier de kan bygge livet sitt på. En annen viktig oppgave er å hjelpe de å sette ord på det som skjer med dem og rundt de, så de lettere kan finne ut av det de opplever. Vi vil de skal få tro på seg selv, tro at de har noe å bidra med til fellesskapet og at de skal bli mest mulig selvhjulpne.

Omsorg

Vi er opptatt av at måten vi møter barna på, skal skape tillit og trygghet. Fra første møte av vil vi være bevisst på hvordan vi snakker med barna. Kommunikasjon er både ord, kroppsspråk og handling. Dette er de viktigste hjelpemidlene vi har. Hvert enkelt barn er unikt, og vi vil møte de på det de trenger å bli møtt på, med respekt for hvem de er. Vi vil ha fokus på at vi ansatte viser omsorg for hverandre og foreldrene, for vi vet at vi er rollemodeller for barna. Vi vil og støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for hverandre og til selv å kunne ta imot omsorg.

Lek

Hos oss er de ansatte tilgjengelige for barna i leken. De er i nærheten av der barna leker, slik at de kan stimulere barna til å holde på et leketema og videreutvikle det. De skal hjelpe barn som ikke har så gode lekeferdigheter inn i leken, og de hjelper barn til å finne ut av konflikter og finne gode løsninger. Vi vil at det skal være godt med plass og tid til gleden ved å være sammen, og vi vil gi mulighet til god lek over hele barnehagen, både inne og ute. Vi ser at vi lykkes når barn trives og gleder seg til å komme i barnehagen.

Se ellers mer om hva vi mener er viktig med leken og de ansatte sin rolle på s. 16.

Læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Vi ser på læring som det å gjøre erfaringer som fører til endra atferd på et eller annet nivå.

Vi vil forsøke å gi barna erfaringer som hjelper til å utvikle en basiskompetanse. Basiskompetansen er den plattform av kunnskaper, holdninger og ferdigheter som barna skal ha med seg når de begynner på skolen og videre ut i livet. Det er selve fundamentet for hvordan barn er i stand til å møte intellektuell læring seinere.

Basiskompetanse dreier seg bl.a. om

- Kommunikasjonsevne (å kunne gjøre seg forstått og forstå andre)
- Sosial kompetanse (å kunne ta kontakt og leke med andre, og å kunne samarbeide)
- Å utvikle et positivt bilde av seg selv.

Vi vil ivareta barnas lærelyst på en måte som gir de lyst til å søke ny kunnskap livet gjennom!

Et godt læringsmiljø er et inspirerende miljø som motiverer for ulike erfaringer, basert på barnet egne interesser og ståsted. Vi vil gi barna passelig utfordrende oppgaver som de kan strekke seg etter, men ikke forstrekke seg! Det er et miljø som gir mulighet for prøving, feiling og mestring. Det er et miljø som legger vekt på kvalitet i samspillet mellom mennesker (prosesskvalitet), der de ansatte til enhver tid står med det overordna ansvar for at kvaliteten i de menneskelige prosessene ivaretas.

Vennskap og fellesskap

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre, skape vennskap og bli en positiv del av et fellesskap. Sosial kompetanse handler om å lykkes i å omgås hverandre. Å omgås hverandre må læres. Barn er fra fødselen av sosiale vesen og vil vokse inn i de menneskelige relasjonsforholdene. Denne læringsprosessen begynner i familien og fortsetter i barnehagen. Vi vil vektlegge at det skapes muligheter for sosiale erfaringer i barnehagen. I Barnehagen har vi en strukturerte dags- og ukes rytme. Barna skal få oppleve at det finnes regler og tydelige oppgaver for det enkelte barnet eller for hele gruppa. De skal kunne orientere seg ved det de voksne gjør, og etterlikne dem. Ved å styrke hvert enkelt barn i å bli kjent med sine egne følelser og behov, og få en nær og kjærlig relasjon til seg selv (god selvfølelse), tenker vi at de og klarer å skape tilsvarende relasjoner til andre og bli en del av et positivt fellesskap.

Kommunikasjon og språk

Hvor godt barna kan delta i det sosiale fellesskapet og i de andre tinga i barnehagehverdagen vil avhenge av deres språklige nivå. Med språklig nivå mener vi hvor mye barnet forstår av det som blir formidla, og deres evne til å sette ord på egne tanker og følelser. Et barn som behersker de språklige ferdighetene optimalt ut ifra sitt alderstrinn, vil ha god forutsetning for å kunne tilegne seg kunnskap og boltre seg i det sosiale fellesskapet.

Gjennom dialog og samspill vil vi støtte barna i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Vi vil anerkjenne og verdsette barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk.

Barnas medvirkning:

I all pedagogisk planlegging i barnehagen tas barnas behov, trivsel og utvikling med. Vi evaluerer gjennomføringen av det daglige arbeidet i dette perspektivet, og tar hensyn til det enkelte barn og barnegruppen som helhet. I varierende grad påvirker barnet dessuten kontinuerlig livet i barnehagen gjennom sine spontane valg, sin stemning og sin atferd. Dagens rytme gir rom for stor frihet til lek og sosialt samvær, og barna har mulighet til fritt å velge sin aktivitet etter egne behov og ønsker.

Barns medvirkning krever av personalet:

- En åpen og lyttende holdning
- At de er observerende og undrer seg sammen med barna
- respekt for barnets perspektiv
- god tid til samtaler
- kunnskaper om barn i gruppe
- solide relasjoner til hvert enkelt barn
- å være seg bevisst sin egen innflytelse som rollemodell

Dette vil vi jobbe aktivt med i barnehagen, og flette resultatene fortløpende inn i planene våre.

Fagområdene

Vi synes det er viktig at barna møtes der de er i forhold til alder og modning. Barn er ulike, og de lærer på ulike måter, til ulike tider og ut ifra hvem de er. Vi synes det er viktig at barnet går i takt med seg selv og sin utvikling og vi tror at det trengs tid for å vokse opp. Vår oppgave er å møte barna på deres ståsted og gi de utfordringer etter hvem de er. Barna skal få oppleve mestring, samtidig som det er viktig å få oppgaver som gjør at de får mulighet til å lære nye ting og opparbeider seg en god selvfølelse. Progresjonen skal følge barnet, ikke en bestemt aldersgruppe. Barnas oppgaver er tilpassa alder og modning. Fagområdene flettes i hverandre, og gjennom en dag i barnehagen vil vi være innom de aller fleste fagområda fra rammeplanen.

Progresjonsplanen vil synliggjøre veien barna går gjennom sitt barnehageløp. Læring gjør mennesket gjennom hele livet.

Progresjonsplan for fagområdene

Det er de ansatte sitt ansvar at barna får progresjon innen de ulike fagområdene i løpet av barnehagetiden. Som en hjelp har vi laget en progresjonsplan. Vi har valgt å dele den opp i nivå, og ikke etter alder, ettersom vi mener at alle barn skal bli møtt på det nivået de er i utviklingen, uavhengig av deres alder.

De fleste fagområdene er vi innom hver dag. Utfordringen for de ansatte ligger i stor grad i å gripe den muligheten som dukker opp hver dag. Noen ganger lager vi tema og aktiviteter hvor vi bevisst jobber med de ulike fagområdene.

(For å slippe å skrive alt på nytt under hvert trinn er det satt et + tegn. Det betyr at det som står på trinnet før, også gjelder på det trinnet en leser på.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	La barna bli trygge i barnehagen, på de ansatte, bygningen og området rundt barnehagen. Små turer i området etter hvert.
2	+ Vi øker lengden på turer til bl.a. stamplassen. Gi barna del i kulturarv og tradisjoner. Vi ser på sauer og dyr i nærområdet
3	+ Bli kjent med ulike land som vi har barn i barnehagen fra (Polen, Tyskland, Sverige)
4	Barna skal få bli kjent med lokale tradisjoner gjennom besøk til Fjellmuseet, besøk til ulike gårder med ulike dyr, være med på snarefangst og jakt.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST:

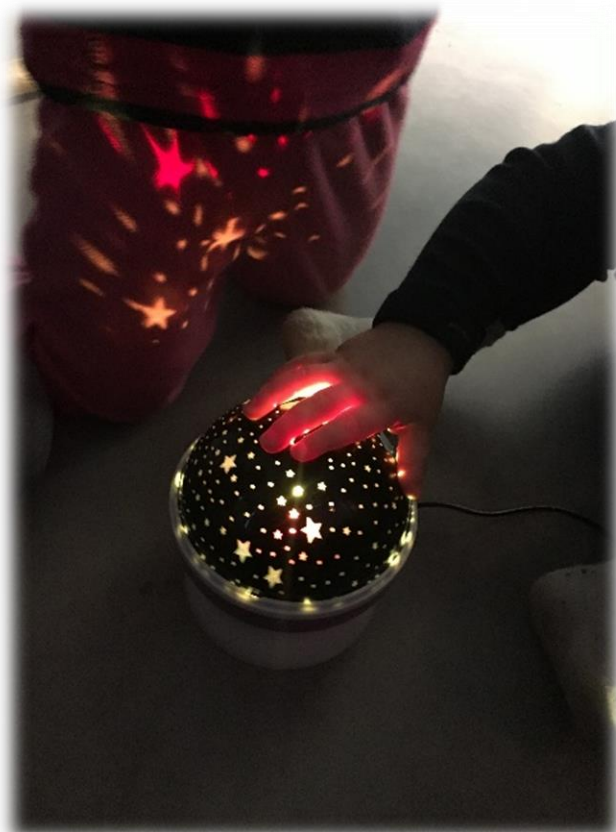
TRINN	HVA VI GJØR:
1	Observere, lytte, samtale og erfare. De ansatte setter ord på ting og gjentar. Utnytter alle situasjoner til samtale. Bruke/leke med sang, rim og rytme Høytlesing og fortelling Bruke aktivt bildebøker. Lek
2	+ Tilgang til spill og puslespill Bruke bøker med mer tekst. Rollelek og mer samtale. Dramatisering av eventyr og historier i samlingene. Farger, rim og regler
3	+ Ordleker Tøysevers og dikt. Telling, sortering og rollespill.
4	+ Stimulere til interesse for bokstaver og tall. Synliggjøre skrivning Tekstskaping og fri diktning Stimulere til språklig bevissthet

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	<p>Benytter naturen aktivt rundt barnehagen</p> <p>Opplive naturen og dyr gjennom de ulike årstidene</p> <p>Være ute og få opplevelser til alle årstider, og det de bringer av endringer, og i all slags vær.</p> <p>Barna skal få mulighet til å være med på såing, vanning og få oppleve utvikling fra frø til plante og høsting.</p> <p>Barna skal få erfaring med ulike typer naturmaterialer</p>
2	<p>+</p> <p>Barna skal få gå på turer i nærmiljøet og oppleve naturen som arena for lek og læring</p> <p>Ha konstruksjonsleker tilgjengelig</p> <p>Besøke bondegårder</p> <p>Opplive og studere naturen: insekter, blomster, sopper og annet som vokser</p> <p>Undre seg over det som finns i naturen</p> <p>Barna skal få erfaring med hvordan vi kan bruke det vi dyrker.</p>
3	<p>+</p> <p>Studere og undre seg over det som skjer i naturen, f.eks. bladene skifter farger og faller av, vannpytter fryser, snøen er kram/tørr, knoppene spretter, blomstene titter frem, makkene kommer opp av jorda</p> <p>Barna skal få være med ta vare på kjøkkenhagen vår</p> <p>Barna skal få erfaring med å fotografere ulike momenter og skrive ut bilder fra PC</p> <p>Barna skal få oppleve, utforske og eksperimentere ned naturfenomener og fysiske lover</p>
4	<p>+</p> <p>Barna skal få være med å sylte rødbeter og lage saft og syltetøy</p> <p>Barna skal få lære å spikke med kniv</p> <p>Barna skal få erfaring med å lage dokumentasjoner på Ipad/PC</p>

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	Barna skal få oppleve undring i hverdagen Lære å vise omsorg for hverandre Vi formidler de kristne grunnverdiene -de ansatte som gode rollemodeller
2	Vi lar den kristne kulturarven komme til uttrykk bl.a. gjennom høytidsmarkeringer, jule- og påskesamlinger Vi hjelper barna i konfliktsituasjoner og til å finne konstruktive løsninger Hjelper ungene til å videreutvikle sosial kompetanse
3	+ Vi besøker kirka Barna deltar i Lucia-opptrinn
4	Vi undrer oss og filosoferer samen med barna Vi prioriterer tid til gode samtaler med barna

ANTALL, ROM OG FORM:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	<p>Å krype, klatre, gå, springe, balansere, gynte og hoppe gir viktige erfaringer i rombegrepsutviklingen</p> <p>Vi har gjemmelek hvor barna gjemmer seg under, bak, ved siden av .o.l.</p> <p>Har tilgang til ulike innpassningsspill, stabletårn og puttekaser</p> <p>Barna er med på rydding, hvor de får trening i sortering og klassifisering</p>
2	<p>+</p> <p>Barna bygger og lager rom i rommene («bygger hytter og hus»)</p> <p>Vi lar barna utforske volum og form med sand og vann i sandkassen</p> <p>Vi spiller enkle spill og legger puslespill</p> <p>Rim og regler</p> <p>Teller sammen med barna</p> <p>Barna får bruke leker og materiell med ulike former og farger. Materiell med konstant form og materiell som endrer form (f.eks. playdo)</p> <p>Barna får bygge og konstruere med f.eks. duplo og store klosser (store, små, runde, lange, mengde)</p> <p>Barna er med på å dekke bord, lage mat og bake</p>
3	<p>+</p> <p>Mer sortering og klassifisering</p> <p>Bygge og konstruere med f.eks. lego, klosser og ulike konstruksjonsleker</p> <p>Barna blir kjent med dager og måneder</p> <p>Innøving av ulike begrep (størst-minst, kort-lang mm)</p> <p>Vi bruker telling og ellinger i spill og lek</p>
4	<p>+</p> <p>Stimulere interessen for tall og bokstaver</p> <p>Større vanskelighetsgrad på spill og puslespill</p> <p>Vi tar i bruk matematiske begrep</p>

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	<p>Sansing. Kroppslig mestring</p> <p>Stimulerer til utforskning og lek både inne og ute.</p> <p>Vi er mye ute hvor vi beveger oss i ulendt terreng -gjennom ulike årstider</p> <p>Vi har fokus på et sunt og godt kosthold</p> <p>Vi oppmuntrer til å spise selv</p> <p>Oppmuntrer til å bruke kroppen og prøve nye ting/gi barna nye utfordringer</p> <p>Vanntilvenning i plaskebasseng</p> <p>Barna får tilpasset soving og hviling gjennom barnehagedagen</p>
2	<p>+</p> <p>Rollelek.</p> <p>Selvstendighetstrening, f.eks. på av- og påkledning, vaske hender, dotrening.</p> <p>Turdager</p> <p>Bevegelse til musikk og dans</p> <p>Vi lar barna få bruke ulike materiell og redskap for å utvikle finmotorikken</p> <p>Barna skal få delta i Yoga og massasje</p> <p>Barna skal støttes i å bli kjent med sine egne grenser (se årshjul s 35)</p>
3	<p>+</p> <p>Barna er med på lengre turer</p> <p>Barna lærer å bruke sansene sine i trafikken</p> <p>Vi bruker sangleker</p>
4	<p>+</p> <p>Vi jobbar for at barna skal få en positiv selvoppfatning, og forståelse og respekt for egen og andres kropp, og for at alle er forskjellige</p> <p>Barna lærer enkle trafikkregler for fotgjengere</p> <p>Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelm og reflekser</p>

KUNST, KULTUR OG KRATIVITET:

TRINN	HVA VI GJØR:
1	Stimulerer til å bruke tegne- og malesaker Playdo og fingermaling Samlinger med ulikt innhold (f.eks. sang, fortelling, musikk/instrument)
2	+ Gi barna tilgang til utkleddingstøy og variert materiale og verktøy for skapende aktiviteter Lar barna uttrykke seg gjennom dans, drama, musikk og formingsaktiviteter
3	+ Barna lager sine egne kunstverk og er med å stille de ut Bli kjent med ulike male-teknikker
4	

Barnas verneombud

-og forebygging av mobbing, vold og overgrep

Mobbing, vold og overgrep er en folkehelseutfordring som angår oss alle. Arbeidet med tematikken handler om omtanke, ikke mistanke. Barnehagen har vært med i et undervisningsprogram som heter *Stine Sofie Barnehagepakke*. Målet med programmet var å styrke de ansatte slik at de settes enda bedre i stand til å identifisere når et barn er utsatt for vold eller overgrep, og handle på bakgrunn av denne kunnskapen.

De fleste barn holder hemmelig at de blir utsatt for vold og overgrep. En norsk studie viser at overgrepsutsatte i snitt venter 17 år med å fortelle om det. Dette handler mye om skam og skyld, redsel for ikke å bli trodd, redd for konsekvenser og uviten om at dette ikke er noe alle opplever.

Alle barn har rett til å få alderstilpasset informasjon om vold, seksuelle overgrep og mobbing. Barnehager har et ansvar for å bidra til at alle barn får denne opplæringen, og for å forebygge og avdekke vold mot barn. Dette er bestemt i Barnekonvensjonen og rammeplan for barnehager.

Vi jobber med å ha en atmosfære som gir rom for å snakke om følelser, både de gode og de vonde. En trygg voksen i barnehagen vil gjennomføre alderstilpassede samlinger gjennom året. Formålet med slike samlinger er å bidra til barns livsmestring og evne til å sette sunne grenser for seg selv.

TEMAPLAN /ÅRSHJUL i arbeidet med barna

2-åringar	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med kroppen • Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp • Bli kjent med følelser • Meg selv og min familie
3-åringar	<ul style="list-style-type: none"> • Kroppen • Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp • Følelser • Ha mot til å si fra • Familie og relasjonar
4-åringar	<ul style="list-style-type: none"> • Kroppen • Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp • Følelser • Ha mot til å si fra, gode og vonde hemmeligheter • Familie og relasjonar
5-åringar	<ul style="list-style-type: none"> • Kroppen • Bli glad i egen kropp, ha respekt for andres kropp • Følelser • Hvordan vi blir til • Ha mot til å si fra, gode og vonde hemmeligheter • Gode og vonde berøringer

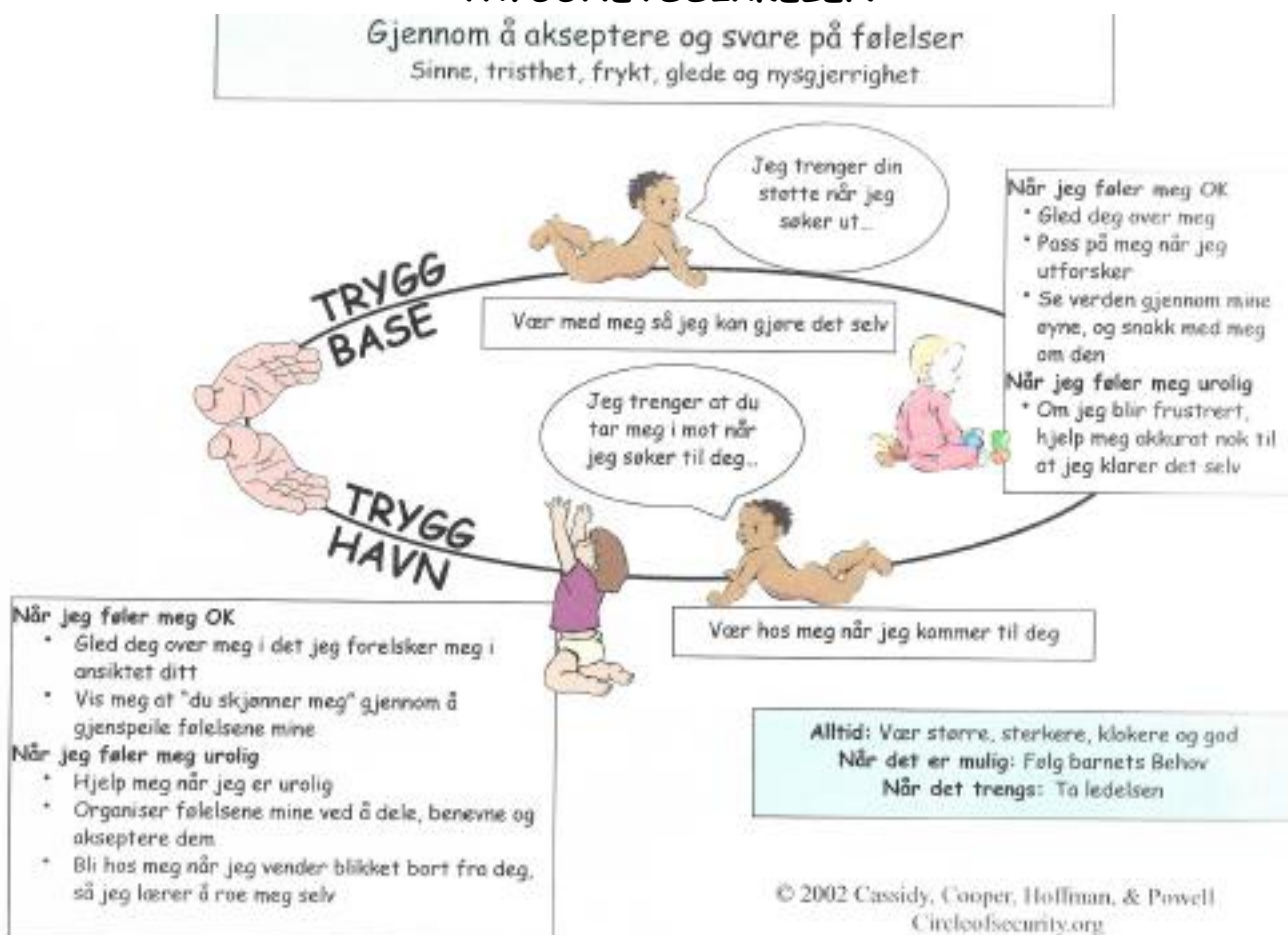
Overganger og tilvenning

Oppstart i barnehagen:

Vi vet at tilvenningen og den første møte med barnehagen er utrolig viktig for hvordan dagene hos oss skal bli for de nye som begynner. Tilvenningen for hvert enkelt barn er forskjellig, og det vil vi ta hensyn til. Når et barn starter hos oss får de en ansatt som blir deres tilknytningsperson. En tilknytningsperson er en ansatt, som har et «spesielt øye» til barnet. For at et barn skal utvikle seg og utforske omgivelsene trenger de å ha en tilgjengelig og trygg (ansatt) base å forholde seg til. Tilknytningspersonen blir denne «basen» når foreldrene etter hvert «forsvinn». Tilknytningspersonen vil være både følelsesmessig tilgjengelig og fysisk tilstede for barnet.

I starten vil avdelinga og uteområdet være nok å bruke. Etter hvert som barnet blir tryggere vil vi bevege oss lenger bort fra barnehagen.

TRYGGHETSSIRKELEN

Overganger i barnehagehverdagen

I løpet av en dag blir det mange overganger mellom ulike aktiviteter og hendelser. Vi jobber for at disse overgangene skal bli best mulig både for barna og de ansatte.

Overgangen fra liten til stor avdeling

Dette vil være en forandring for barna. Det vil alltid være ulikheter mellom stor og liten avdeling, og dette kan av og til være både spennende og skummelt. Stor avdeling har som regel flere barn og mindre ansatte pr barn. Vi har et tett samarbeid gjennom hele året, med en del åpne dører mellom avdelingene, felles arrangement og aktiviteter og felles utetid. Dette gjør at alle barna blir kjent med alle de ansatte som jobbar i barnehagen.

I tiden før overgang, vil vi ha en del fokus på å bli kjent på den nye avdelingen. Barna får være en del på besøk og leke og spise på ny avdeling.

Overgang fra barnehage til skole

Overgang fra barnehagebarn til skoleelev kan være en stor overgang for mange. Vi jobbar i hele barnehageløpet med å gi barna tro på seg selv og la de få leke og utfolde seg, slik at de etterhvert kan bli motivert for den formelle læringen som skjer i skolen.

Siste året har barna en egen klubb - 5års-klubben. Her har vi et spesielt fokus på og jobbar med å gi barna erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi de et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen.

Temaer her er også relasjonell kompetanse, Emosjonell kompetanse og Selvregulering. Vi ønsker å bidra med at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på seg selv og egne evner.

Sirdal kommune har en egen plan for overgangen fra barnehage til skole. Denne beskriver rutiner for samarbeid.

Dokumentasjon og vurdering

Når barn gjør erfaringer i sin hverdag, og de voksne setter ord på disse erfaringene, da arbeider de med å dokumentere barnehagen som læringsarena! -Kari Pape-

Dokumentasjon og vurdering er en god hjelp for oss når vi reflekterer over arbeidet vi gjør og når vi velger hvilken retning vi vil videreutvikle barnehagen og livet i den på.

DOKUMENTASJON

Gjennom dokumentasjon vil vi synliggjøre arbeidet vårt i barnehagen. Den viser hva barna opplever, lærer og gjør i barnehagen. Å dokumentere arbeidet i barnehagen handler om å fange virkeligheten og sette ord på den.

- Hvert barn får sin egen perm når de starter i barnehagen, og permen følger barnet til den slutter. I permen setter vi inn bl.a. bilder og tegninger. Dette blir en dokumentasjon på noe av det barna har gjort og lært i løpet av barnehageårene.
- På MyKid legger vi ut månedsbrev hver måned. Her kommer viktig informasjon til foreldre og litt referat fra forrige måned. I tillegg vil det legges ut bilder fra barnehagedagen her fortløpende.
- Veggene i barnehagen pregas av hva vi holder på med: tegninger, plakater og bilder.

VURDERING

Vi skal vurdere vårt arbeid mot de målene som barnehageloven og rammeplan har satt for oss, og opp mot de målene vi har satt for oss selv.

- Vi bruker samtaler i hverdagen, og samlingsstund til å vurdere barnehagehverdagen sammen med barna.
- Vi bruker avdelingsmøter til fortløpende å vurdere arbeidet på avdelingen, hvert enkelt barns utvikling og utbytte, samt de ansatte sin rolle og væremåte i relasjoner.

- Gjennom hele året brukar vi ledermøter, personalmøter og planleggingsdager til å vurdere barnehagens utvikling, mål og drift. I tillegg reflekterer vi over egen væremåte og utvikling som voksen i relasjoner.

Vi bruker praksisfortelinger og kollegaveiledning i måten vi jobber på. Vurdering og refleksjon over dokumentasjonen skal så være et hjelpemiddel for oss i arbeidet med å gjøre barnehagen til et enda bedre sted å være for små og store.

Samarbeid

FORELDRESAMARBEID

Barnehagen og foreldrene har sammenfallende interesser, nemlig barna og deres beste. Foreldre er de viktigste omsorgspersonene og rammen i barnets liv. Barnehagen blir et utfyllende og kompletterende miljø i forhold til hjemmet.

Det er svært viktig for oss at samarbeidet mellom personalet og foreldrene fungerer godt og er til barnets beste! Å ha et godt samarbeid er også viktig for kvaliteten i barnehagen. Med et godt samarbeid tenker vi og at vi klarer bedre å skape trygghet og optimale utviklingsmuligheter for barna.

Foreldrene kjenner barnet sitt best, mens barnehagen ser hvordan barnet fungerer i gruppe sammen med andre barn. Et åpent og tillitsfullt forhold mellom foreldre og personalet, gjør at vi kan jobbe mot samme mål og i fellesskap gi barnet den oppfølging de til enhver tid trenger.

Mål for samarbeidet:

- Et samarbeid preget av åpenhet og ærlighet, og hvor vi viser gjensidig respekt og raushet.
- Barn og foreldre skal føle seg velkomne til barnehagen
- Foreldre og personale skal bli kjent og formidle hva de forventer av hverandre.
- Vi vil bygge bro mellom barnehage og hjem, for slik å bidra til større helhet i barnets oppvekstsvilkår.
- Åpenhet rundt utfordringer som barnet strir med. Vi ønsker å se problem som en felles utfordring for foreldre og personale
- Få frem foreldrenes syn og ivareta retten til medvirkning.
- Idealet er et gjensidig samarbeidsforhold, hvor begge parter gir hverandre råd, hjelp og støtte.

Uformelt samarbeid:

- Daglig kontakt ved henting og bringing. Det daglige møtet med foreldre er et viktig møte. Her utveksles informasjon, tilbakemeldinger om dagen og liknende. Den er veldig viktig for at vi skal kunne følge opp hvert barn på en best mulig måte.
- Ulike arrangement hvor familien blir invitert
- Oppslag og informasjon:
I garderoben og på MyKid holder vi foreldre orientert om det som foregår i barnehagen. Her legger vi ut beskjeder, dagrapport, månedsplaner og annen informasjon.

Formeldt samarbeid:

- Når barnet starter i barnehagen har vi en oppstartsamtale, for å bli bedre kjent med foreldrene og barnet. På den måten har vi et bedre grunnlag for et godt samarbeid.
- To ganger i året inviterer vi til foreldresamtale. Dette foregår i barnehagen mellom pedagogisk leder og en eller begge av foreldrene. Det er og mulighet for mer enn 2 samtaler ved behov. I samtalen på høsten avklarer vi forventninger til hverandre. Vi ønsker at dette blir en toveis dialog.
- På høsten arrangerer barnehagen foreldremøte. Her kommer nyttig informasjon om barnehageåret og det daglige arbeidet med barna. I tillegg kan vi arrangere temamøter.
- Pedagogiske leder og styrer er tilgjengelig på telefon, også utenom ordinær arbeidstid, dersom det skulle være behov.
- Brukerundersøkelser

Barnehagen har et Foreldreråd og et Samarbeidsutvalg.

- Foreldreråd består av alle foreldra i barnehagen. Foreldrerådet skal fremme fellesinteressen til foreldrene og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppa skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet skal bli forelagt, og har rett til å uttale seg i saker som er viktig for foreldrenes forhold til barnehagen De velger selv en leder, som også skal sitte i SU. Barnehageloven gir mer beskrivelse av foreldrerådets plikter og rettigheter gjennom forskrifter og merknader.

- Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av en representant fra foreldre, en fra personalet og en fra kommunen. I tillegg kommer styrer som er sekretær. Styrer har talerett, men ingen stemmerett.

Samarbeidsutvalget skal bli forelagt, og har rett til å uttale seg i saker som er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forhold til foreldre. Slike saker er blant anna forslag til budsjett, driftsendringer, utnytting av ute- og inne areal m.m.

Samarbeidsutvalget skal fastsette årsplanen. Barnehageloven gir mer beskrivelse av samarbeidsutvalgets funksjon gjennom forskrifter og merknader.

PERSONALSAMARBEID

Et godt personalsamarbeid er en grunnleggende forutsetning for å utvikle gode samarbeidsformer med foreldrene, og et godt følelsesmessig klima i barnehagen. Dette vil igjen virke positivt på barna slik at de får de best mulige utviklings- og aktivitetsmulighetene.

Rammeplanen stiller mange krav til personalet i barnehagene, og understreker betydningen av at det arbeides systematisk med utvikling av personalet. Dette gjør vi bl.a. gjennom å delta på kurs, veiledning, medarbeidersamtaler og personalmøter i barnehagen. Alle ansatte får egen planleggingstid til praktisk tilrettelegging og planlegging, samt faglig oppdatering.

Personalet i Øvre Sirdal Barnehage har følgende:

- 6 planleggingsdager i året, barnehagen er da stengt
- Personalmøter, 1 gang i måneden - kveldstid.
- Ped-leder møter og avdelings møter
- Styremøter (styrer + enhetsleder)
- Planleggingstid (praktisk og faglig oppdatering)

HUSTAVLE FOR DE VOKSNE I BARNEHAGEN

I vår barnehage vil vi hverandre godt, men får det ikke alltid til.

Derfor gir vi hverandre en ny start!

Krukka med tabbekvoter er full til enhver tid.

Vi vet at det ikke finnes vanskelige barn, bare barn som har det vanskelig.

Derfor ser vi bakenfor, noe har skjedd

Når ledertrøya er på oss voksne, kan barn være barn.

Vi voksne vil heller være ei grense, enn å sette ei.

Vi er ikke perfekte, men bevisste.

Vi vil ikke kjempe mot barna, men heller lytte.

Her i barnehagen blir det aldri likt.

Ofte trenger en av oss mer for at det skal bli likt.

Kjærlige handlinger trumfer kjærlige følelser.

Kjærligheten ser ut som noe hver dag. Den har blikk, ord og hender.

Sammen er vi best!

Øvrige samarbeidspartnere

Skole

De barna som skal starte på skolen, vil i løpet av barnehageåret ha kontakt med Sinnes skole, samt den læreren de skal ha. I tillegg vil barna få møte og bli litt kjent med "fadderer" sin, som vil følge de opp når de starter på skolen. 5åringane skal besøke skolen minst en gang i løpet av våren. På denne måten kan vi forberede barna litt til skolestart, og gjøre overgangen fra barnehagen noe tryggere.

Barnehagen har møte med skolen i løpet av våren hvor nyttig informasjon bringes videre. Barnehagen har møte med foreldrene i forkant. Foreldrene har og mulighet for å delta på dette møtet.

Tverrfaglig samarbeid

Vi har et samarbeid med helsestasjonen, barnevern, og Pedagogisk Psykologisk tjeneste (PPT).

Ca 1 gong i måneden har vi PT (Pedagogisk Team)- møter i barnehagen. Her er PPT, helsestasjon, pedagogiske ledere, styrer og enhetsleder med. Barnevernet kan inviteres.

Sirdal kommune er også med i BTI (Betre Tverrfaglig innsats). Bedre tverrfaglig innsats, setter barnets / elevens utvikling og foreldrenes medvirkning i sentrum.

Sirdal kommune har som mål å sikre tidlig innsats og et helhetlig kommunalt tjenestetilbud for barn og unge og familiene deres - med samordnede tjenester av høy kvalitet.

Les mer om dette på kommunenes hjemmeside.

Faste Tradisjoner

Vi har noen faste tradisjoner og fortellinger som vi gjennomfører hvert år.

- **FELLESSLAMLING**

1 dag i måneden har vi en fellessamling med alle barn og voksne i barnehagen. Her blir det sang, musikk og eventyrfortelling/dramatisering.

- **BRANNVERNUKE**

Vi deltar i nasjon brannvern uke. Vi har tema brannvern hele uka. I slutten av uka besøker Regndråpen brannstasjonen.

- **LYSNISSE - PROSJEKT**

Vi deltar i Lysnisse-prosjekt i regi av SOS-barnebyer.

I slutten av november har vi en dag hvor historien fortelles (se under). I ettertid har vi lykteverksted. Ungene lager lykter som de tar med hjem og «nisser» på døra til naboen 1.12.

Se mer info om prosjektet i eget hefte på pauserommet eller på nett.

- **LUCIA FRUKOST**

Foreldre blir invitert til frokost. Barna på Regndråpen kler seg i hvite kapper med lys, glitter og stjerner, og vi går i Lucia-tog og synger.

- **NISSEFEST**

Denne dagen kler vi på oss nisselue og samlest til fest ved Grillhytta. Vi har fokus på gårdsnissen, som vi nok trolig og ser spor av!! Vi spiser grøt og får høre fortellingen om Nissen og reven!

- **KYRKJEBESØK**

Regndråpen reiser på besøk til Kvævemoen kapell. Her blir de tatt med på en julevandring (juleevangeliet).

- **KARNEVAL**

Karneval
Vi lager til karnevalsfest med mye moro, godt å spise og overraskelser.
Barna skaffer selv kostymer som de har på seg denne dagen.

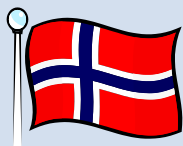
- **PÅSKEHAREN**

Fortellingen om påskeharen fortelles/dramatiseres i fellessamling. Etterpå går vi ut og alle ungene lager hvert sitt rede. De plasserer det ut med gulrøtter i. Etter lunsj går vi avgårde for å sjekke redene: Har Påskeharen vært her og byttet ut gulrøttene med sjokoladeegg og regnbueegget?

(Regnbueegget legges tilbake i påskeutstilling i barnehagen!)

- **17.MAI-TOG**

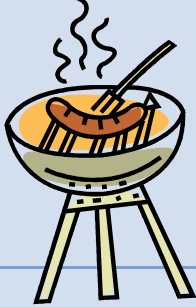
Barnehagen stiller i 17.mai-toget på Sinnes. Foreldrerepresentant er ansvarlig og tar med fanen.

- SOMMARTUR

Regndråpen reiser på busstur til Jærmuseet. Her får vi være med på ulike aktiviteter.

- SOMMERFEST

Dette er en fest for hele familien. Fra kl 15.30-17.00. Alle foreldre tar med et fat med mat til et felles Tapasbord. Foreldrerepresentant har ansvar for å ordne dette.

- AVSLUTNINGSFEST FOR SKOLESTARTERNE

Dette er en fest for foreldre og skolestarterne på ettermiddagstid. Her har vi en markering og overrekkelser av minner fra barnehagetida.

Eventyr og fortellinger til de faste tradisjonene

LYSNISSEPROSJEKTET:

«Det vakreste lyset som finnes er det som tennes i øynene på en du gjør glad!»

Gnist- og glededagen!

1. desember er den store Gnist- og glededagen. Da «nisser» man bort lykter til naboer og venner – og på den måten skapes begeistring, undring og ikke minst mange flere tente lykter i lokalsamfunnet! Dagen er også en påminnelse om å spre glede og livsgnist rundt seg!

I følge sagnet hadde dagen sin opprinnelse i Lysnissenes årlige ildsanking. Så snart skumringstimen kastet blå skygger igjennom skogen på den første dagen i årets siste måned samlet Lysnissene seg ved sine ildgrotter for å sanke ilden som skulle tenne mørketidens lykter. Her fanget de gnister som fløy ut fra bålet og samlet det i sine ildkrukker. De hadde en krukke hver, for mer trengte de ikke. Straks en gnist var fanget i krukken sprang det opp en sterk flamme som brant trofast fram til neste ildsanking. Ildkrukkene hadde fulgt Lysnissene fra første gang de så dagens lys og ingen krukke var lik noen andres. De var laget av leire og var vakkert dekorert i klare farger og innviklede mønstre.

Det sies at krukkenes utførlige dekorering var en slags billedgjøring av den nyfødte Lysnissens indre lys, og at det var derfor alle

krukkene var så vakre og så forskjellige. Med krukken fulgte en utskåret tennstav av sort trolleik. Tennstaven hadde både en praktisk og en symbolsk betydning: Praktisk fordi den var redskapet Lysnissene tente lyktene sine med, symbolsk fordi den minnet Lysnissene på at lyset vi alle bærer på innsiden må ut for å gjøre godt.

På samme måte som at det ikke blir lys i lyktene dersom ikke noen tenner dem, skjer det veldig lite godt i verden om vi ikke omsetter de gode tankene vi har til gode handlinger. **«Det er handling som fører til forandring»**

Lysnissene hadde en utrolig evne til å spre lys og glede, og de gjorde ting som lettet hjertet til folk. Disse gode gjeringene ble kalt «hjertestreker». I skogen til Lysnissene bodde det noen som likte å gjøre det motsatte, nemlig *Rampesnassene*.

Rampesnassene var noen viltre gråspregte småtroll som bodde under forkrøplede kratt og eldgamle tuer. De sov når det var lyst og spratt fram så fort kvelden meldte sin ankomst. De elsket å gjøre rampestreker, og så ofte de kunne slukket de Lysnissenes lykter så de kunne lure og rampe med ▶

REFLEKSJON:

Man må jo ikke være Lysnisse for å gjøre
hjertestreker – det er jo noe alle kan gjøre!
Kan dere komme på noen gode hjertestreker?
Hvordan føles det å gjøre noen glad?
Blir man kanskje litt glad og
lys i hjertet selv også?

- ferdafolket som var ute og vandret i kveldsmørket. Men Lysnissene var ikke tapt bak sin lykt. Så fort en lykt slukket var de raskt på pletten med tennstaven og fikk fyr på nytt. Man må nemlig aldri gi opp å gjøre ting av det gode! For hver rampestrek Rampesnasene lirte av seg gjorde alltid Lysnissene en ekstra hjertestrek, for: **«Det som gjør vondt bør veies dobbelt opp med det som gjør godt.»**

Dette er altså bakgrunnen for Gnist- og glededagen. I sin opprinnelse viser den at det ikke er så mye som skal til, for (ikke før) at vi kan lyse opp for andre.

Akkurat som en liten gnist tenner ild, vil et hej, et smil, en klem eller noen vennlige ord tenne gledens flamme i hjertet til noen rundt oss.

TIPS: Lag en tavle eller en stor plakate der dere skriver opp alle *Hjertestrekene* dere kan komme på. Kanskje barna kan illustrere dem? Heng dem opp et sted der alle kan se dem som en påminnelse på alt det fine vi kan gjøre for å glede andre!

Nissefest:

REVEN OG NISSEN

Av Astrid Lindgren

Ute i skogen bor reven. Når det blir kveld, kommer den ut fra hiet. Hvor fins det noe en sulten rev kan spise? Reven vet det. List deg stille, Mikkel, til gården der menneskene bor.

Så lyst det er i natt! Stjernene glitrer, og snøen skimrer hvitt. Lusk stille, Mikkel, så ingen ser deg!

Hvem skulle se meg? Det lyser nok fra vinduene, og det er folk i stuene, men ingen ser ut og får øye på en sulten rev som lusker gjennom snøen. Jo, Mikkel, der er en som ser deg, men du vet det ikke. Nissen er der, natt etter natt går han rundt, uten en lyd, og passer på.

Inne i huset leker barn. Snart skal de legge seg. De vet ikke om noen rev og om nissen ute i snøen. De er glade, for det er jul, og de har juletre. De vil leke så lenge de kan, helt til de må i seng.

Reven skynder seg til fjøset. Der fins det nok noe en sulten rev kan spise. På tå, Mikkel, du må tasse stilt, så ingen hører deg. Her er det mørkt, og her er det stille. Kuene sover. Ingen ku bryr seg vel om reven?

Men fjøsmusene er våkne. "Hei, Mikkel, kom å ta oss om du kan! Vi har et hull i golvet, et riktig fint smutthull. Bare spør katten, han kan fortelle deg om det. Kom, kom, kom, Mikkel, kom å ta oss om du kan!"

Hvem bryr seg vel om mus? Det fins noe som smaker bedre. Pass dere høner, her kommer jeg!

"Hjelp, reven kommer, hjelp, hjelp!"

Da knirker det fra skritt i snøen. Hønene hører det, og reven hører det. Hvem er det som kommer listende der ute?

Det er den gamle nissen som våker over gården om natten. Blir du redd nå, Mikkel? Har du sett nissen før, når han kommer stabbende, så stilt mellom husene?

En gammel nisse skjønner nok hvor sulten en rev kan være. Men hønene her på gården får ingen stjele, skjønner du, Mikkel?

Høner? Sier reven. Hvem vil stjele høner?

Den som nettopp stakk den sultne snuten sin inn i fjøset, sier nissen. Så lenge jeg er her og passer gården, sitter alle hønene trygt og sikkert på vaglen.

Men en gammel nisse vet nok hvor sulten en rev kan bli. Her er graut, gamle venn. Hver kveld setter barna en bolle med graut ut på tunet. De har aldri sett nissen, men de vet at han er der. Og derfor har de graut i bollen hans hver kveld.

Det smaker godt. Bare spis, Mikkel, jeg vil gjerne dele grauten min med deg. Hver natt, om det må til. Men la hønene våre være i fred. Det høres bra ut, sier reven. Takk for innbydelsen.

Mett og fornøyd er reven. Nå går han tilbake til hiet i skogen. Så lyst det er i natt, og så stille det er i natt - det er en natt for rever og nisser. Menneskene sover i husene sine. Men over skogbrynet lyser alt morgenstjernen.

Juleevangeliet

Juleevangeliet fra Bibelen fortelles og dramatiseres gjennom 3 samlinger. Se fortellingen og forslag til aktiviteter i Heftet fra IKO «Med høy til pute»

Påskebudskapet

Påskebudskapet fra Bibelen fortelles og dramatiseres gjennom 2-3 samlinger. Se fortelling og forslag til formidling og aktiviteter i heftet fra IKO «Palmegrener og gåsunger»

Påskeharen

Brun Hare våknet under busken sin, solstrålene hadde kilt han på nesen. Han spratt opp. Det var jo i dag han skulle være påskehare.

Han gledet seg hvert år til å se de glade barna som løp rundt og lette etter eggene han hadde gjemt i de fine redene deres.

Men nå måtte han skynde seg å finne frem påskekurven sin.

Han tok påskekurven i labbene og hoppet i lange harehopp til hønemors hus.

Håper hønemor har nok egg i år også tenkte Brun Hare. Det hadde hun forresten alltid, for

hønemor visste hvor viktig det var at alle barna fikk påskeegg.

Der så han hønemors hus, det lyste ordentlig i den varme vårsolen, synes Brun Hare.

Han satte fra seg kurven og banket på hønemors hus.

"Kom inn," kaklet det.

Brun Hare tittet inn, "er du der hønemor?"

"Ja visst, ja visst, jeg har ventet på deg. Se her er alle de vakre eggene. Skal jeg hjelpe deg og legge dem i kurven?" sa hønemor.

"Ja takk" svarte Brun Hare.

Snart var kurven full. Brun Hare var klar til gå, men da kom den minste av alle kyllingene til

hønemor trippende. "Se her Brun Hare, her er et

lite egg til fra meg," pep den. "Det er lite, men vakkert synes du ikke?" sa

kyllingen og tittet spent på Brun Hare.

"Å, jo, det er nesten det vakreste egget jeg har sett noen gang, Tusen takk skal du ha," sa Brun Hare. Så tok han farvel med hønemor og kyllingen og begav seg i vei med påskeeggene.

Men han hadde ikke kommet langt avsted før han stoppet. Midt på stien stod en liten hareunge og så sørgmodig ut.

'Neimen Hoppetass, hva gjør du her?" spurte Brun Hare.

"Å Brun Hare jeg vil så gjerne hjelpe deg, så jeg også kan være påskehare," sa Hoppetass.

"Men kjære du er jo så liten enda," sa Brun Hare.

"Ja, men vær så snill", sa Hoppetass. "Vet du Brun Hare at jeg kan male noen av eggene for

deg så de blir regnbue egg. Da blir de så vakre!"

"Kan du det?" sa Brun Hare og ble meget nysgjerrig.

"Ja," sa Hoppetass. "Se her har jeg fått noen stråler fra solen og noen fra månen, og så har jeg noen vakre farger fra jorden her i denne koppen. Nå skal du se. "Jeg dypper haledusken min oppi fargene i koppen." Gi meg et av eggene skal du få se:"

Brun Hare tok det lille egget, som han hadde fått av kyllingen, og lot Hoppetass få male det.

Se det strålte i alle regnbuens farger. Når man så nøye på det glitret det som gull. "Å, hvilket vakkert egg," sa Brun Hare. "Det må vi ta med til barna som en spesiell gave."

"Kom nå Hoppetass, skal du få hjelpe meg. Jeg ser at du er en riktig påskehare, du som kan male slike vakre egg"

Så hoppet Brun Hare og Hoppetass av gårde, og snart var de i påskehareskogen. Den lå der så stille og hemmelighetsfull.

Brun Hare hoppet med forsiktige hopp inn i påskehareskogen og der, rundt omkring hadde barna laget små vakre reder. Og i hvert rede lå det en liten gulrotbit. Det var det beste Brun Hare og Hoppetass visste.

"Se hvor vakkert barna har gjort det her inne," sa Brun Hare.

"De har nok ventet på oss," sa Hoppetass. "Å, så snille de har vært, for gulrøttene er vel til oss?"

"Ja det er de," sa Brun Hare. "Men kom så legger vi noen egg rundt omkring. Noen i redene og noen gjemmer vi slik at det blir spennende for barna."

"Vi kan gjemme noen," sa to små blåveisbarn, som stod der nyutsprungne og strålte. "Legg dem under bladene våre."

Slik gjemte Brun Hare eggene og Hoppetass hjalp til.

Akkurat da de var ferdige, hørte de små barn som kom løpende på lette føtter.

"Skynd deg," sa Brun Hare. "Så gjemmer vi oss og ser om de finner eggene. De må ikke se

oss." Og vips så forsvant de bak en stor busk. Der satt de helt stille, så på barna som løp rundt og lette etter påskeegg. Jammen fant de noen.

Frydefull latter hørtas, men plutselig hørte Brun Hare og Hoppetass en liten stemme som sa:

" Se på dette lille egget her, det skinner i alle regnbuens farger og glitrer i gull. Det må være et riktig solegg."

"Åhh," sa de andre barna, "Det må være det vakreste lille egget i verden. Vi tar det med hjem og legger det i påkehagen vår. Da blir det den vakreste påkehagen i verden.

Så løp barna glade hjemover med påskeeggene sine. Brun Hare og Hoppetass gledet seg over

hvor fint det var å være påskeharer, mens de knasket på gulrøttene som barna hadde lagt i redene til dem.

Den største gaven
jeg kan tenke meg å få
fra mennesker
er
at de ser meg
hører meg
forstår meg
og
tar på meg.

Den største gaven
jeg kan gi
er
at jeg ser, hører, forstår
og tar på
et annet menneske
Når dette har skjedd
føler jeg
vi har skapt kontakt.

-frå «om å skape kontakt» av *Virginia Satire-*

